

**Jomfruland
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Møtedato: 28.09.2018
Saksnummer: 2018/1629
Saksbehandler: Morten Johannessen
Dato saksframlegg: 07.09.2018

2018/36: Plan for fjerning av varder og groper med mer på rullesteinstranda på Jomfruland

Bakgrunn

Forvaltningsplanen har et forvaltningsmål om å bevare den naturhistoriske verdien av rullesteinstrender og strandvoller. For delområde 7 på Jomfruland – rullesteinstrand ligger det blant annet følgende tiltak i planen: Fjerne steingjerder som ikke har funksjon for husdyr, kartlegge varder og groper og jevne ut varder og groper som ikke har historisk eller opplevelsesmessig verdi. Forvalter har kartlagt varder og groper på utsiden av Jomfruland, se vedlegg til saken. Over 260 steder er registrert. Det er spesielt mange varder og groper i områder der stier med fri ferdsel kommer ut på stranda. Det er forholdsvis få varder og groper fra Øytangen til Østre Saltstein, nedenfor hytterekka lang Utsiaveien og helt sør på Skadden. Noen av registreringene gjelder større bearbeidet eller impregnert treverk, gamle jernbolter i fjell og gjerderester.

Vurdering

Vardene og gropene har såpass negativ virkning for rullesteinstranda og strandvollene som naturhistorisk dokument og for landskapsopplevelsen, at en stor del av dem bør jevnes ut. I de fleste tilfellene kommer steinene fra «byggestedet» og det bør være mulig å legge tilbake steinen slik at terrenget framstår som tilnærmet naturlig.

Utjevningen vil være en omfattende jobb. Mange av vardene og gropene er små, mens andre er store og vil kreve mye flytting av stein. Arbeidet bør i hovedsak gjøres manuelt med håndtering av stein for stein. Det er vanskelig å anslå hvor stor arbeidsinnsats som kreves for å gjøre en jobb på hele strekningen. For å få et bedre bilde av det, foreslås det å engasjere for eksempel et idrettslag ei helg eller to høsten 2018/ våren 2019, der en starter fra Kråka på nordspissen og ser hvor langt en rekker. Tanken er da å kombinere steinryddingen med fjerning av trevirke og annet strandsjøppel ved Kråkedammen og på Kråka. Hvis en forutsetter 30 personer i to dager med en overnatting, båttransport og mat, kan kostnaden bli i størrelsesorden 60 000 kr. Det er da lagt til grunn at godtgjørelsen til idrettslaget er 500 kr pr. persondag. Det fortsettes at Skjærgårdstjenesten deltar i aksjonen med personell og utstyr innenfor sine ordinære budsjetter.

Utjevningen gjennomføres etter verneforskriften § 13 om skjøtsel: «Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.» Det må derfor ikke innhentes tillatelse fra grunneier, men grunneierne bør varsles i god tid. Noe av steinen i vardene og gropene kan være egnet til tørrmuring av steingjerder. Der

fjerning av noen mure-steiner ikke vil være et problem for tilbakeføring til tilnærmet naturlig terreng, bør de sorteres ut og transporteres til et mellomlager med tanke på vedlikehold av steingjerder i landbruket. I første omgang er det aktuelt på statens eiendommer 29/5 Øytangen, 29/304 Saltsteinbukta og 29/219 Skagerrakstrand, samt fylkeskommunens eiendom 29/18 Tårnskogen. Hvis det skal tas ut mure-stein på andre eiendommer, må det være etter avtale med grunneier. Som en service til grunneierne, kan mure-stein sorteres ut og legges for seg i forbindelse med utjevningen, slik at de selv kan hente dem til eget bruk seinere.

Noen av registreringene gjelder stein og rekved som er brukt til provisoriske sitteplasser. Noen av dem bør erstattes med benker og bord i nasjonalparkens regi, jfr. sak 2018/37. Det bør vurderes nærmere om disse sitteplassene skal få stå til benker og bord blir satt ut.

Vardene og gropene kommet til over lang tid og mange av dem er preget av å være laget av barn. Antakelig er en stor andel av gropene sjelden eller aldri i bruk og vil ikke bli savnet. Andre groper, slik som ved Tangplassen nedenfor Tårnskogen og ved Tangbukta er trolig en del i bruk av både fastboende og besøkende, og bør få stå. Det samme gjelder en stor varde bygd rundt en trepåle sør for Tangplassen og en hjerteformet steinring på Øytangen.

Innstilling

Organisering og gjennomføring av utjevning av varder og groper fra Kråka og sørover prøves ut høsten 2018 eller våren 2019 innenfor en økonomisk ramme på 60 000 kr. Utjevningen kombineres med fjerning av trevirke og strandsøppel i Kråkedammen og på Kråka. Mulige kostnader til lekter med kran for å få ut trevirket og avfallsavgift kommer i tillegg.

Vedtak

Organisering og gjennomføring av utjevning av varder og groper fra Kråka og sørover prøves ut høsten 2018 eller våren 2019 innenfor en økonomisk ramme på 60 000 kr. Utjevningen kombineres med fjerning av trevirke og strandsøppel i Kråkedammen og på Kråka. Mulige kostnader til lekter med kran for å få ut trevirket og avfallsavgift kommer i tillegg.

Vedlegg:

Kartlegging av varder og groper med mer på Jomfruland juli 2018